

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Scientiæ diuinæ penes obiectorum status diuersos partitio, vbi de scientiæ mediæ membro & proprietate ratio prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

DISPUTATIO VIII.

De scientia diuina diuisione, & affectionibus, & diuinis ideis.

EXPLICATIS scientiæ diuinæ natura, principiis, & omnigenis obiectis, ut septem antea disputationibus ea omnia statuimus, explicauimusque: eam demum, et re ipsa, imo & metaphysice vniuersam, ut diximus pro nostro concipiendi modo diuidere, atque eius insuper affectiones, & quasi passionem, indagare, & methodi ratio, & aliorum scriptorum exemplum iure à nobis exposcit, ut ad plenum controuersia hæc de scientia Dei absoluitur: ea vero breuius multo præstamus, quam aliquorum contumax, proterua, & proluxa concertatio videbatur exigere, in ea enim magna de vocibus his est, quam semper odi, & contemno, de re præ nulla: ostendam proinde breui quomodo loqui in re præsentem debeamus, non autem cum eis, qui ita loqui nolunt, contendam.

QVÆSTIO I.

Quotuplex scientia in Deo adstruenda sit?

QUOD Dei scientia non solum physico, sed metaphysice etiam vniuersa ex parte actus & intellectus sit, quippe quæ è suo formali conceptu, atque genere, ut dixi infinita sit per denegationem termini, etiam extrinseci, eam ex parte actus nisi chimære diuide non valeamus: quæ tota eius diuisio penes obiectorum diuisionem, atque statum, pro quibus ab ea attinguntur, & representantur, aliudne, quod extra scientiæ lineam diuisione concernatur, esse prorsus debet.

CERTAMEN I.

Scientia diuina penes obiectorum statum diuersos partitio, ubi de scientiæ mediæ membro, & proprietate ratio prima.

Prima vetustissima, & vulgatissima scientiæ mediæ diuisio est in scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis: illa est, omnium sententia, qua possibile secundum statum possibilitatis suæ supra à nobis explicatum cognoscuntur, ut à sui existentia exercita abstracta. Visionis vero scientia ea est, qua omnia obiecta Deo secundum absolutam, & exercitam sui, pro sua quæque duratione, representantur: & hanc adæquatam esse diuinæ scientiæ partitionem, & quæ diuinam obiectorum omnium pro statibus omnibus cognitionem coerceat, recentiores volunt Thomistæ, quod, an proprie loquendo verum sit? infra examinabo, dum an scientiæ mediæ membrum rigore loquendo addendum huic pri-

mæ diuisioni obiectorum, & statuum, eorum diuersitati præcise stando, discutiam? sed prius membri duplicis diuisionis huius obiecta assignanda singulariter erunt.

2. Et in primis impossibilia & chimæras (quas omnes à Deo cognosci supra docuimus) ad scientiam simplicis intelligentiæ spectare communis sententia: quia oppositorum eadem est ratio, & disciplina, ut vulgo circumfertur. Deum vero, qui putant essentia, & conceptu suo ab actuali existentia præcendere, posseque subinde possibilem præcise ab existentia sui exercita absque obiectiua fictione, & chimæra cognosci, secundum cum ipsius conceptum, & statum ad scientiam simplicis intelligentiæ pertinere; secundum statum vero suæ exercitæ, & actualis existentie ad scientiam visionis: ego vero censo utrumque solum ad scientiam visionis spectare: & de Deo quidem communiori Theologorum sententia iam est (liquidem Deum cuiusque essentiam ab actuali, & exercita sui absoluta existentia non præcendere, ut ostendimus vulgatus, politiusque asseritur) ad scientiam visionis solummodo spectare.

3. Eadem vero ratione impossibilia ad scientiam visionis solummodo attingere si secundum proprium primumque conceptum spectentur facile ex supra à nobis dictis de essentiali eorum conceptu probatur. Ostendimus enim illum in negatione à se, siue necessaria impossibilitate actuali, & absoluta negatione situm esse: quemadmodum in necessaria sui existentia, absoluta actuali Dei, seu entis à se essentia constituitur: quare non minus eis, quæ seipsis, & non ab alio remota à rebus sunt, ut impossibilia remota sunt, possibilitatis non essendi conceptum præcise ab actuali, & absoluta sui à rebus remotione, siue negatione essendi repugnare quam Deo, siue à se, ac de se actu absolute, & existentie essentia sui possibilitatis status, ab actuali & absoluta sui existentia præcise repugnet: cum autem quidquid solummodo statum actualis, & absolute existentie habet, ut Deus, & impossibile negatio ad scientiam visionis tantummodo spectabunt. Proloquium illud vulgare ex quo opposita de impossibilibus conclusio probatur, extra rem præsentem, & germanam eius sententiam, sono tenus vocum (ut plerumque similia axiomata producantur) obtrudunt; neque enim de scientiarum pro statibus obiectorum uarietate, vel diuisione (ut in præsentem agimus) neque ab eius inuentoribus, neque à Philosopho illo intellectum habet, vel usurpatum est.

4. Nouior, maiorque est concertatio, adæquantem ea diuisio scientiæ diuinæ sit, ex quo contingentium conditionatorum pro eo futuri conditionatorum statu scientia distinctius, explicatiusque, atque, in terminis, ut aiunt, ipsis, nostrorum doctorum industria in scholis fuit disputata: qua in re aduersarij Dominicani adæquatam diuisionem præfatam reputant, ne membrum scientiæ mediæ nomine (quod ad horrorem stomachantur) admittant: qui eorum nonnulli, ut Blasius Berdu scientiam integram Deo à nostris denegari putant; quos proinde pro sua in Deum reuerentia, & pietate his verbis hortatur; *dare ergo illi scientiam integram*: laudanda quidem à nostris eius pietas; nescio an ita sit à peritis latinis eius laudanda: cum videant medium pro dimidio barbarismo usurpari: idcirco eorum Thomistarum nonnulli ad scientiam simplicis intelligentiæ contingentium conditionatorum scientiam attingere aiunt: quibus assentitur Magister Curiel controu. 7. c. 14. a. 2. num. 195.

5. Ex nostris etiam, quibus res ipsæ altercati, aduersariique aliis solummodo cogunt, ne de nomine cum Thomistis hisce contendant contingentium conditionatorum scientiam vel ad simplicem intelligentiam, vel ad visionem reducant. Ad simplicem intelligentiam Salmeron in Epistol. Pauli lib. 1. p. 2. d. 1. Bellarm. 2. de amissione gratiæ & statu pecc. c. 17. Valent. 1. p. ad qu. 14. punct. 5. Vasquez disput. 67. cap. 4. Arubal d. 38. c. 9. Accedit Diotale p. 2. Opusculor. in proem. cap. 11. & vlt. Ad visionem vero Soar. lib. 2. de auxil. c. 3. num. 6. Rait. de Montoia d. 76. sect. 2. & Recentiores Complutenses. Primi mouentur: quia contingentia conditionata futura absolute

absolue non sunt, imo eorum pleraque non sunt futura: id quod confirmari videretur potest ex Augustino, qui contingentiam conditionatam ex natura viribus à Semipelagianis, tanquam merita, vel demerita ad prædestinationem, & reprobationem in paruulis corruptis præterea ea non solum merita, sed & futura esse negauit, ac non futura esse docuit: nihil autem, quod futurum absolute non est, ad visionem, quæ solum circa absolute futura versatur, potest pertinere.

6. Secundi vero eo in primis fundamento ducuntur: quod Patres, qui conditionatorum contingentium eorumque scientiæ meminerunt, vel futura ea dixerunt, vel verbis in futuro tempore explicarunt: quibus magis ad futurorum, quam ad possibilitatum statum sua sententia accedere facit insinuantur: propriusque subinde ad visionem, quam simplicis intelligentiæ obiecta pertingere. Secundo: quia possibilitas, seu prædictorum essentialium identitatis vera connexio, quæ est obiectum simplicis intelligentiæ, est omnino indifferens ad futuritionem conditionatam contingentis, atque ad eius futuritionis negationem, cum pleraque è contingentibus non sint, quæ tamen sunt conditionate futura: nullo ergo cum sui possibilitate tanquam cum affini obiecto numerabuntur, est tamen hæc contra Gonzalez Albedam Dominicum d. 45, sect. 2, conclus. 3, falso retulisse ex Soario nostro lib. 2, de scientia conditionatorum cap. 3, n. 4, quæstionem nouam de nomine esse an contingentium conditionatorum scientia ante actuale ex parte Dei decretum de eorum conditionata futuritione habeatur? cum mox eo libro ante illud haberi scio, ac de re contendat: eoque loci, nam scientia media dicenda sit atque tertium scientiæ diuinæ medium inter simplicem intelligentiam, & visionem constituitur quæstionem de nomine appellat.

7. Verum, etsi cum Thomistis hæc de nomine decretandum non sit, si rem concedant, de qua hæcenus abunde disputauimus: imo etiam si eam scientiam non, nisi post actuale decretum de futuritione conditionata contingentium, (quod de re quæstio est) aduersariis deamus, quæstionem de nomine locus cum hæc Thomistis, & ratio eadem, ut, si penes diuersitatem statuum obiectorum partienda scientia Dei sit; membrum tertium scientiæ mediæ, atque sit ab eis, atque à nostris, qui ante omne actuale Dei decretum eius futuritionis scientiam haberi à Deo contendunt, medium inter simplicem intelligentiam, & visionem debeat admitti. Etenim, etsi decretum illud ad scientiæ diuinæ de conditionato contingentis infallibilitatem autem aduersarij necessitatem præcedere, tamen contingentiam & libertatem conditionatam (ægre quidem & imperceptibiliter) delectantur, negantque ne Calvinismum expresse fateantur infallibilitatem consequentiæ eius rationis eiusdem esse, atque infallibilitatem consequentiæ huius conditionalis, (si sol lucet dies est) & reliquarum similium, quæ ex hypothesi causarum naturalium ad suos naturales effectus deducuntur: quare in illis conditionati contingentis conditionatam contingentiam, & libertatem seruati, diuersam quidem, quoad statum à libertate eius, ut possibilis præcise, & ut absolute futuri: idcirco Gonzalez Albeda, qui rem hanc suis acutius, & mirum excussit, & disputauit, statum hunc conditionati contingentis medium inter possibilitatis suæ, & absolute futuritionis status esse iure concedit d. 39, fine.

8. In hac igitur quæstione de nomine concludo: bimembrem illam præcise diuisionem scientiæ Dei in simplicem intelligentiam, & visionem ex diuersitate obiectorum, & statuum (si loquendum proprie, & sermonis figure sit) adequatam non esse: sed scientiæ mediæ membrum tertium ille esse adiungendum, ut proprietate sermonis obiecta diuinæ scientiæ cuncta, & quoad omnes eorum status diuinæ scientiæ diuisio coerceat: est omnium societatis Doctorum, & assensuum innumerorum expressa ubique sententia; etsi quandoque contingentium conditionatorum scientiam ad alterum ex duobus membris reduci, utrumque posse (ne nimis de nomine frigidum videatur) concedant. Sed reductionis nomine, non rigore & proprietate sermonis abunde significarunt.

Probat facile conclusio: quia diuisio scientiæ pro diuersitate statuum obiectorum eius, quæ proprietate sermonis omnes eorum status non comprehendit proprietate sermonis adequata non est: atqui diuisio in scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis aliquem statum aliquorum obiectorum eius proprietate sermonis non comprehendit: ergo nec proprietate sermonis adequata est. Minor probatur: quia simplex intelligentia proprietate sermonis solum comprehendit statum possibilitatis suorum obiectorum: visio autem proprietate sermonis solum comprehendit statum absolute existentie eorum: idque apud præcos omnes bimembris eius diuisionis auctores, cum de scientia conditionatorum contingentium in terminis non disputabatur. Atqui status conditionate futuritionis contingentium neuter eorum statuum est, sed diuersus: ergo aliquis status aliquorum obiectorum diuinæ scientiæ bimembri illa diuisione ipsius non comprehenditur.

9. Minor postrema multifariam ostenditur. Primo contra Thomistas plures supra memoratos, qui, cum Deum cognoscere contingentia, & libera nostra, & secundum possibilitatis, & secundum existentie suæ absolute statum admitterent, tamen cognosce secundum futuritionis suæ conditionatæ statum negabant: ac proinde huius ab illis statibus diuersitatem agnoscebant. Secundo: quia pleraque opera nostra libera possibilia futura conditionate minime sunt: ac proinde nequeunt non sub possibilitatis conceptu à conditionata sui futuritione præcise, atque ad sui conditionatam futuritionem, & non futuritionem esse indifferentia: cum item sub conditionata futuritione præcise absolute sui futuritione præcise, indifferentiæque ad hanc, eiusque absolutam negationem, siue ad absolutam sui non futuritionem, & existentiam sint, (pleraque enim conditionate futura nunquam absolute fuerunt, eruntue ut de fide, & penitentia Tyrionum, Sydoniorum, &c. constat) haud dubio, quin præcise, quæ conditionate futura, statum absolute existentie, vel futuritionis suæ absolute non attingant, sed intra priorem alium maioris vniuersalitatis statum coercentur: id quod Patres pro alterutra reductione, vel ad simplicem intelligentiam, vel ad visionem recitari aperte satis docuerunt: dum conditionate futura, futura modo, modo non futura, ac tandem futura non futura dixerunt. Ex quibus facile ostenditur media illa inter possibilitatis, & futuri absolute esse, & quorum status de utroque participet. De statu possibilitatis quod ad statum futuritionis absolute non pertineat. De statu futuritionis absolute, quod intra statum præcise possibilitatis non reneatur: quare, si obiectuorum veritatem, & statum obiectorum, pro quibus à Deo contingentia cognoscuntur, habenda ratio sit eius scientiæ, quatenus contingentia pro statu futuritionis conditionatæ præcise repræsentat, iure media nominatur: eiusque tertium membrum bimembri diuisioni præcise addendum erit, ut proprietate sermonis adequatæ diuinam scientiam partiamur.

CERTAMEN II.

Alia generalis diuinæ scientiæ in necessariam, & liberam, & additionis tertij membri scientiæ mediæ ratio secunda.

1. Haud ignotior est secunda alia scientiæ Dei generalis diuisio in necessariam, & liberam: sed nescio an sit vulgari, & vltimo pluribus modo accipienda. Putatur enim à multis in primam hæcenus explicatam penitus coincidere, cum eaque prorsus re ipsa confundi, etsi ab illa vocibus discrepet: ut tantumdem scientiæ necessaria, atque scientiæ simplicis intelligentiæ sit, ac scientiæ libera idem omnino, quod scientiæ visionis: ego vero æstimo diuersam esse secundam hanc diuisionem à prima